UOČI VLADINE ODLUKE O PRODAJI 25 POSTO PLUS JEDNE DIONICE INA-E MAĐARSKOME MOL-U

I INA odlazi, a hrvatski političari šute i plj**ešću**!

Zašto INA nije kupila kontrolni paket donedavno manjeg MOL-a? Na to odgovora nema, pa se ova transakcija danas s razlogom slavi u Budimpešti, a nažalost i u Zagrebu

Piše dr. Guste SANTINI
13.07.2003.

Ne tako davno uzburkala se Hrvatska glede privatizacije Sunčanog Hvara. S obnovljenom sam nadom tada još jednom otvoreno podržao zaustavljanje prodaje obiteljskog srebra. Ali, uzalud. Vjerovao sam da je slučaj Sunčani Hvar upozorenje vlasti da se građani ne mire sa politikom svršenog čina. Najnovija događanja u svezi s Inom i šutnja političkih stranaka jasno nam govori da se ništa promjenilo nije. Tek poneki tihi prosvjed dolazi od struke, ali to je očekivano - ta zaboga tko struku sluša!? Savjet za privatizaciju INA-e sastavljen od političkih stranaka, a ne od struke; ona nije važna.

Unatoč svemu, kao i mnogi, zatečen sam i zaprepašten odlukom premijera Račana i tog savjeta kojem je na čelu, te olakim prihvaćanjem ponude MOL-a. INA je, prisjetimo se, bila vodeća kompanija, ne samo u Hrvatskoj, nego i u SFRJ. INA je bila značajan čimbenik razvoja. INA je bila igrač koji je igrao po svjetskim standardima. INA je bila naftna kompanija koja je tražila i nalazila naftu i koja će, ako su zadnje vijesti pouzdane, u Siriji vjerojatno raspolagati s novim značajnim nalazištem. Jasno, sada će to završiti u «sinergijskom učinku» sa MOL-om.

Rasprodaja koja spašava vlast

INA je mogla i morala biti nova lokomotiva razvoja petrokemijskog kompleksa. Ali, to nikom ne pada na pamet, pa prodajući INU prodajemo ne samo središte vlastite nafte i energetike, nego i važan dio obrazovnog sustava (ili ga bar stavljamo u izravnu ovisnost). Kao da su zaboravljene turobne lekcije iz privatizacije bankarskog sustava i telekomunikacija – da nabrojim najbitnije. Očito nas ništa ne može zadržati od totalne, dugoročne kolonizacije i rasprodaje.
INA je u prošloj godini ostvarila dobit od 982 milijuna kuna ili gotovo od 150 milijuna dolara. Treba reći da je to gotovo tri puta više nego prethodne 2001. godine. Ni to nije konačna priča. Treba identificirati da je MOL povećao ponudu za manje nego što je povećanje dobiti INA-e u prošloj 2002. godini. Na kraju samo dobit INA-e iz 2002. iznosi gotovo trećinu MOL-ove ponuđene cijene.
Očito se radi o potrebama proračuna. Očito se radi od manjku sredstava, jer smo u inozemstvu vrlo blizu gornje granice zaduženja. Na domaćem tržištu zadužujemo se koliko nam to «tehničke» mogućnosti dozvoljavaju. Prodajom INE možemo ostvariti planirani deficit proračuna. Ali, krpanje rupa u proračunu na ovaj način, drastično smanjuje mogućnosti njegova punjenja u najskorijoj budućnosti.

Zato je moj prijedlog potpuno suprotan od događenog. Naime, što bi bilo da je INA kupila MOL? Što bi se dogodilo i kako bi građani gledali na tako odlučan potez Vlade? Slavlje bi moglo biti sveopće, ali ne u Mađarskoj, nego u Hrvatskoj, jer bi građani dobili jasan signal da ova Vlada želi promjeniti «hrvatsku krvnu sliku» i da Hrvatska ima perspektivu.

Kupnja koja pogoduje ruskoj vezi

Poznato je da preko devedeset posto hrvatskih banaka u stranom vlasništvu. Poznato je da na banke nije lako utjecati. Sjetimo se samo priče Viktora Lenca i priče od 2,5 milijuna eura. Prodajom poslovnih banaka mi smo prepustili financijsko tržište stranim bankama. Ovo znači da smo prepustili i nacionalnu štednju stranim bankama. Prema tome, hrvatska štednja od desetak milijardi dolara (slovima: 10,000.000.000,00 $) nije u funkciji razvoja Hrvatske već profitne logike tih banaka (što je i razumljivo). Ipak postoji institut burze putem kojeg je bilo moguće da se prikupe potrebne sredstva dokapitalizacijom INE, recimo, od milijardu dolara što je svega 10% od «internacionalizirane» štednje.

Navedena poslovna kombinacija bila bi ostvariva jer je očekivani prinos od dionice neuporedivo veći od prinosa što ga daje obveznica. Ovo posebno ako se ima u vidu da se polako «ispuhava» tržište obveznica (pitajte svoga brokera!).

Udio INA-e prije «čišćenja» u nacionalnom dohotku iznosio je 9 – 12% (do 1991. godine); danas je udio bitno manji i iznosi 7%. Prevedeno na razumljiviji jezik navedeni podatak znači da u Hrvatskoj ima svega četrnaest INA. Takav je podatak u danima uoči predaje kontrolnoga dioničkog paketa INA-e donedavno malom, a danas sve više Yukosovom, ruskom MOL-u, krunski razlog za hvatanje za glavu.